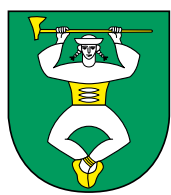

TERCHOVÁ - RAJ FILMÁROV

2025

TERCHOVÁ – RAJ FILMÁROV

Azda nepreženieme, keď uvedieme, že Terchová a Jánošíkov kraj sú pravdepodobne najvyhľadávanejšou filmárskou destináciou na území Slovenska. Všetko sa to začalo na prahu 20. rokov minulého storočia, keď do Vrátnej prišiel chýrny nemecký režisér **F. W. Murnau**. Nakrútil tu niekoľko mysterióznych exteriérových záberov do svojho legendami opradeného expresionistického filmu *Nosferatu, Symfónia hrôzy* (1922).

Impozantná malofatranská prírodná scenéria upútala pozornosť činorodého fotografa, filmára, hudobníka, etnografa, folkloristu a zberateľa ľudových piesní **Karola Plicku**, ktorý vytrvalo navštevoval naše tradičné regióny. Niekoľko záberov z Terchovej uplatnil vo svojich troch celovečerných dokumentoch *Za slovenským ľudom* (1928), *Po horách, po dolách* (1929), *Zem spieva* (1933). Onedlho už v Terchovej nakrúcal slávny český režisér **Martin Frič** kultový film *Jánošík* (1935). Titulnú rolu v ňom stvárnil mladý Paľo Bielik a dielo malo ohromný divácky úspech. Len v roku uvedenia filmu do kín ho videlo takmer sto miliónov záujemcov, pričom do roku 1980 snímku premietli v 32 krajinách sveta!

Koniec druhej svetovej vojny a následné udalosti zásadne ovplyvnili všetky sféry života. Po roku 1945 sa v podmienkach znárodnenej kinematografie začína systematicky rozvíjať aj slovenský film. Z pohľadu Terchovej to znamenalo, že vari každý rok bol v nádherných exteriérových kulisách realizovaný nejaký titul – **spravodajský, dokumentárny, populárno-náučný, hudobno-etnografický... a hlavne celovečerný**. Keď vzniklo Bratislavské televízne štúdio, začali intenzívne prichádzať do kraja Jánošíka aj televízni tvorcovia – z domova i zo sveta. Na mnohých slovenských filmoch i medzinárodných koprodukciami ako kameraman, režisér či „lobista“ participoval tunajší rodák **Vladimír Ondruš**.

Do dôverne známych miest po rokoch prišla zakladateľská osobnosť slovenskej kinematografie **Paľo Bielik**, aby tu podľa vlastného námetu a scenára na-

krútil dvojdielny výpravný širokouhlý farebný kinohit *Jánošík* (1962 – 1963). Zahralo si v ňom ako komparz aj niekoľko terchovských mládencov a chlapov. Iná zakladateľská osobnosť – tentoraz domácej animovanej tvorby – **Viktor Kubal** do Terchovej chodieval už od svojich detských liet. Rozhodne teda nemôže ísť o žiadnu náhodu, že vôbec prvý slovenský celovečerný kreslený film *Zbojník Jurko* (1976) vychádzal z dôkladných znalostí zobrazovaného prostredia. Nateraz posledný dlhometrážny hraný titul o legendárnom zbojníckom kapitánovi nakrútila podľa literárneho scenára Evy Borušovičovej svetoznáma poľská režisérka **Agnieszka Hollandová** s dcérou **Kasiou Adamikovou**. Isteže, snímka nazvaná *Jánošík: Pravdivá história* (2009) vznikala aj v terchovských exteriéroch.

Celovečerné hrané diela nakrúcali v Terchovej hneď piati predstavitelia svetom uznávanej Československej novej vlny zo 60. rokov minulého storočia: **Stanislav Barabáš, Eduard Grečner, Dušan Hanák, Juraj Jakubisko a Štefan Uher**. Kardinálne spoločenské zmeny po Novembri 1989 síce tvrdo poznačili slovenskú kinematografiu, na druhej strane však otvorili dvere dokorán príchodu medzinárodných filmových štábov a produkcií. Jánošíkov kraj s jeho elektrizujúcimi panorámami tak objavili aj tvorcovia z najvyspelejších krajín sveta. Našli tu nielen ústretovosť, čarokrásne exteriéry a dobre fungujúce služby, ale i kvalitných remeselníkov. Mierou vrchovatou sa o to zaslúžila niekdajšia terchovská stavebná firma **DAMIT**, ktorá zhotovením filmových kulís a dekorácií prenikla do širokého povedomia (majitelia Jozef Dávidík a Jozef Mičo).

Vysoko treba oceniť skutočnosť, že Terchovci kontinuálne pokračujú v rozvíjaní bohatej, vyše storočnej filmárskej tradície. Skvostnú prírodu už adekvátne dopĺňajú remeselný fortieľ, rozvetvené služby a manažérske schopnosti. To všetko zákonite vytvára optimistické predpoklady na realizáciu ďalších filmových diel v Jánošíkovom kraji.

ZVONY PRE BOSÝCH

Predstaviteľ svetovo uznávanej Československej novej vlny, chýrny režisér Stanislav Barabáš, žil od roku 1968 ako emigrant v Nemecku, kde aj zomrel. Realizačný štáb filmovej drámy z obdobia druhej svetovej vojny Zvony pre bosých mal počas celého nakrúcania svoj „hlavný stan“ v Chate na Grúni vo Vrátnej. Na fotografii je pôvabná poľská herečka **Ewa Krzyżewska** s obľúbeným českým hercom **Radovanom Lukavským**.

réžia: Stanislav BARABÁŠ
(1965, Československo)

JANUÁR

ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Nový rok, Deň vzniku SR	Alexandra, Karina	Daniela	Drahoslav	Andrea	Antónia, Zjavenie Pána	Bohuslava	Severín	Alexej	Dáša	Malvína	Ernest	Rastislav	Radovan	Dobroslav	Kristína	Nataša	Bohdana	Drahomíra, Márió, Sára	Dalibor	Vincent	Zora	Miloš	Timotej	Gejza	Tamara	Bohuš	Alfonz	Gašpar	Erna	Emil

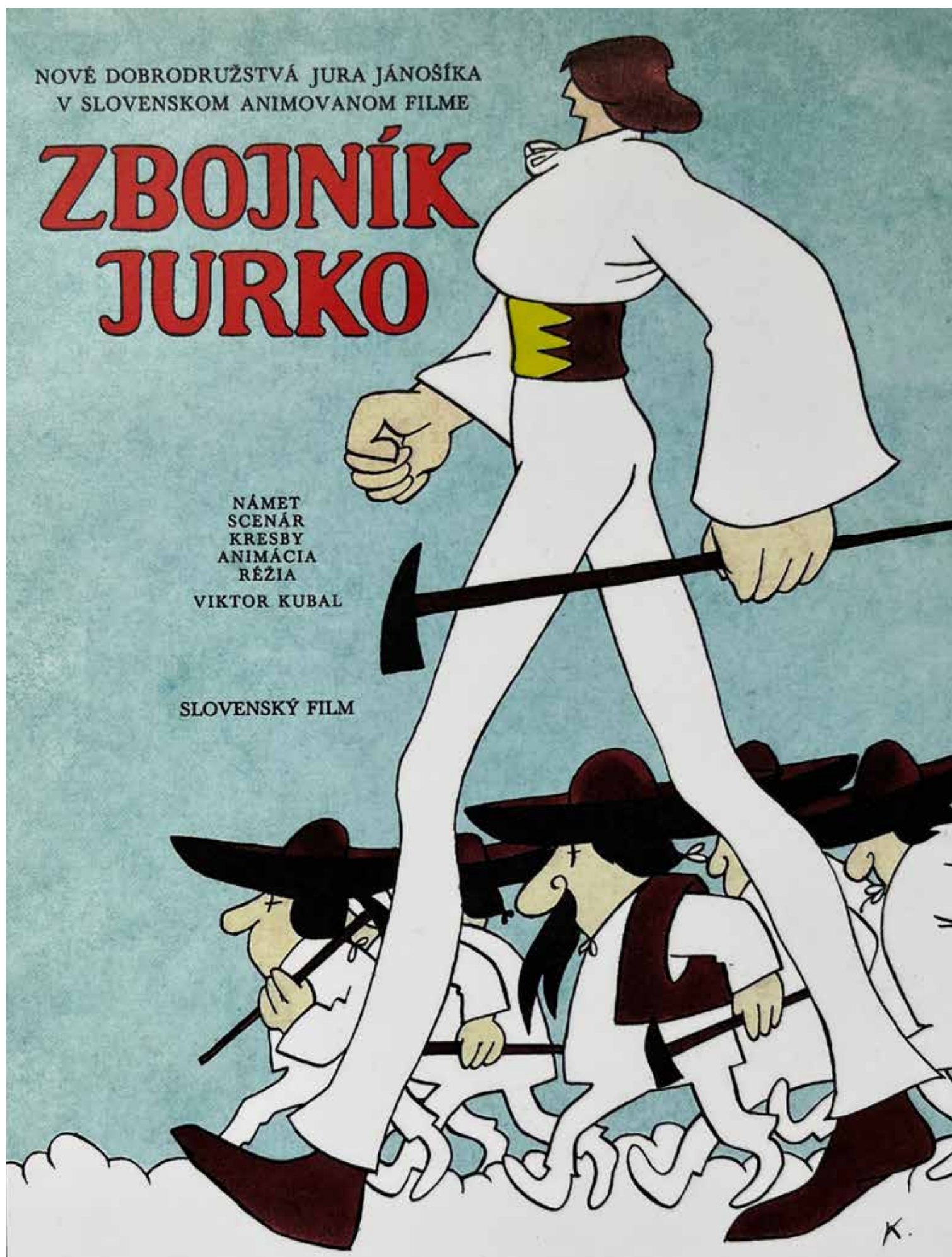
MASKY ĽUDOVÉHO DIVADLA

Najznámejším z plejády dokumentaristov, ktorí natáčali v krajine pod Rozsutcami, bol všestranný Martin Slivka – renomovaný tvorca a čestný občan Terchovej. Nositelia ľudových tradícií, zvykoslovie a folklórne motívy z kraja Jánošíka rezonujú vo viacerých jeho filmových opusoch. **Bratia Muchovci** sprevádzali vlastnou autorskou hudbou a textami rozprávanie o živote a diele Martina Slivku v celovečernom dokumente, ktorý o ňom nakrútil režisér Martin Šulík (Muž, ktorý sadil stromy, 2007).

réžia: Martin SLIVKA
(1985, Československo)

FEBRUÁR

SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Tatiana	Erik, Erika	Blažej	Veronika	Agáta	Dorota	Vanda	Zoja	Zdenko	Gabriela	Dezider	Perla	Arpád	Valentín	Pravoslav	Ida, Liana	Miloslava	Jaromír	Vlasta	Lívia	Eleonóra	Etela	Roman, Romana	Matej	Frederik, Frederika	Viktor	Alexander	Zlatica

ZBOJNÍK JURKO

Výtvarník, humorista, scenárista a režisér Viktor Kubal, čestný občan Terchovej, je zakladateľskou osobnosťou nášho animovaného filmu a tvorcom prvej slovenskej celovečernej kreslenej snímky Zbojník Jurko. Majstrovsky v nej uplatnil dôvernú znalosť ľudovej tradície i Jánošíkovho kraja, kde chodil do základnej školy. Prirodzene, v originálnom filmovom diele nemôže chýbať ani **terchovská muzika**, zapísaná v Reprezentatívnom zozname nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO.

réžia: Viktor KUBAL
(1976, Československo)

MAREC

SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Albín	Anežka	Bohumil, Bohumila	Kazimír	Fridrich	Radoslav, Radoslava	Tomáš	Alan, Alana, MDŽ	Františka	Bruno, Branislav	Angela, Angelika	Gregor	Vlastimil	Matilda	Svetlana	Boleslav	Lubica	Eduard	Jozef	Vítázoslav, Blahoslav	Blahoslav	Beňadik	Adrián	Gabriel	Marián	Emanuel	Alena	Soňa	Miroslav	Vieroslava	Benjamin

DVA BARANČEKY

Čestný občan Terchovej Karol Skřípský figuruje v dejinách česko-slovenskej kinematografie ako jeden z priekopníkov autorského filmu. Za svoje bohaté dielo získal viacero prestížnych domácich aj medzinárodných ocenení. Rodák z Brna zakotvil v roku 1933 v osade Štefanová, kde postavil a do druhej svetovej vojny prevádzkoval legendárny Horský hotel. Na fotografii z filmu Dva barančky sú hlavní hereckí aktéri príbehu **Paulínka Zlienska**, rodáčka z Terchovej, a **Tomáš Skřípský** – režisérov syn.

réžia: Karol SKŘIPSKÝ
(1958, Československo)

APRÍL

UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Hugo	Zita	Richard	Izidor	Miroslava	Irena	Zoltán	Albert	Milena	Igor	Július	Estera	Aleš	Justina	Fedor	Dana, Danica	Rudolf, Rudolfa	Valér, Velký piatok	Jela	Marcel, Velkonocná nedela	Ervin, Velkonocny pondelok	Slavomír	Vojtech	Juraj	Marek	Jaroslava	Jaroslav	Jarmila	Lea	Anastázia

JÁNOŠÍK

Postavu Janka v kultovom diele československej kinematografie stvárnil terchovský rodák **Filip Dávidík** – prvý slovenský detský filmový herec. Okrem neho v celovečernej hranej snímke účinkovala aj **Balátovská muzika zo Štefanovej**. Vďaka fantastickému domácemu i medzinárodnému úspechu Jánošíka sa Terchová stala obľúbenou cieľovou stanicou pre turistov, športovcov, umelcov i vedcov. Na fotografii je ikonický **Paľo Bielik** ako Jánošík a Filip Dávidík, od ktorého smrti uplynie 18. mája 2025 štyridsať rokov.

réžia: Martin FRIČ
(1935, Československo)

MÁJ

ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Sviatok práce	Žigmund	Galina, Tímea	Florián	Lesia, Lesana	Hermína	Monika	Ingrida, Deň víťazstva nad fašizmom	Roland	Viktória	Blažena, Deň matiek	Pankrác	Servác	Bonifác	Žofia, Sofia	Svetozár	Gizela, Aneta	Viola	Gertrúda	Bernard	Zina	Júlia, Juliána	Želmíra	Ela	Urban, Vivien	Dušan	Iveta	Viliam	Vilma	Ferdinand	Petrana, Petronela

ZEM SPIEVA

„Majster deviatich remesiel“ Karol Plicka bol v rokoch 1924 až 1939 obdivuhodne činorodým referentom Národopisného odboru Matice slovenskej. Do Terchovej, kde točil aj fotografoval, chodil často a veľmi rád. Azda najväčší tvorcov umelecký sen – nakrútenie celovečerného hraného filmu o legendárnom zbojníckom kapitánovi Jurajovi Jánošíkovi podľa vlastného scenára s názvom **Dvanásť bielych sokolov** – však zostal z dôvodu chýbajúcich finančných zdrojov nenaplnený...

réžia: Karol PLICKA
(1933, Československo)

JÚN

NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Žaneta, MDD	Xénia, Óxana	Karolína	Lenka	Laura	Norbert	Róbert, Róberta	Medard	Stanislava	Margaréta, Gréta	Dobroslava	Zlatko	Anton	Vasil	Vít, Deň otcov	Blanka, Bianka	Adolf	Vratislav	Alfréd	Valéria	Alojz	Paulína	Sidónia	Ján	Olivia, Tadeáš	Adriána	Ladislav, Ladislava	Beáta	Peter, Pavol, Petra	Melánia

NAJSTARŠÍ TERCHOVSKÝ MUZIKANT

Tvorcami, ktorí nakrúcajú filmy, disponuje aj samotná obec Terchová. Výsledkom je množstvo rozmanitých dokumentárnych snímok zrkadliacich širokospektrálnu jánošíkovskú tradíciu, čarokrásnu prírodu, zvykoslovie, folklór a ľudové umenie, bohatý duchovný život... Chýbať nemôžu ani filmové portréty inšpiratívnych osobností. Do tejto kategórie patrí aj dokument o nezabudnuteľnom predníkovi **Vincentovi Rybárovi** Najstarší terchovský muzikant.

réžia: Peter CABADAJ
(1997, Slovensko)

AUGUST

PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Božidara	Gustáv	Jerguš	Dominika, Dominik	Hortenzia	Jozefína	Štefánia	Oskar	Ľubomíra	Vavrinec	Zuzana	Darina	Ľubomír	Mojmír	Marcela	Leonard	Milka	Elena, Helena	Lýdia	Anabela, Liliana	Jana	Tichomír	Filip	Bartolomej	Ľudovít	Samuel	Silvia	Augustín	Nikola, Nikolaj	Ružena	Nora

KUŘE MELANCHOLIK

Niektorí experti považujú túto strhujúcu drámu za jeden z umelecky najhodnotnejších českých filmov, ktoré boli nakrútené v ponovembrovej ére. Silný baladický príbeh zo začiatku minulého storočia, zasadený do lona impozantnej terchovskej prírody, umocňuje znamenitá hudba, výprava i vizuálna stránka. Obísť nemožno ani bravúrne herecké kreácie, ktorým tróni svetoznámy **Karel Roden**. Film *Kuře melancholik*, aj vďaka kulisám postaveným terchovskou firmou **DAMIT**, získal dva České levy.

réžia: Jaroslav BRABEC
(1999, Česko)

SEPTEMBER

PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Drahoslava, Deň Ústavy SR	Linda, Rebeka	Belo	Rozália	Regina	Alica	Marianna	Miriama	Martina	Oleg	Bystrík	Mária, Marieta	Čtibor	Ludomil	Jolana, Sedem- bolestná Panna Mária	Ludmila	Olympia	Eugénia	Konštantín	Luboslav, Luboslava	Matúš	Móric	Zdenka	Luboš, Lubor	Vladislav, Vladislava	Edita	Cyprián	Václav	Michal, Michaela	Jarolím

JÁNOŠÍK, I., II.

Dvojdielna širokouhlá farebná historicko-dobrodružná dráma bola v čase vzniku najdrahším slovenským filmovým titulom. Celkové výrobné náklady dosiahli sumu 8,7 milióna vtedajších korún. Režisér Paľo Bielik bol natoľko fascinovaný jánošíkovskou tematikou, že svoj opus uchopil bombasticky a natočil ho ako veľkofilm na americký farebný materiál Kodak. Ako komparzisti si v tomto kinohite zahrali aj mnohí **Terchovci**, čo dokumentuje uverejnená fotografia.

réžia: Paľo BIELIK
(1962 – 1963, Československo)

OKTÓBER

ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Arnold	Levoslav	Stela	František	Viera	Natália	Eliška	Brigita	Dionýz	Slavomíra	Valentína	Maximilián	Koloman	Boris	Terézia	Vladimíra	Hedviga	Lukáš	Kristián	Vendelín	Uršula	Sergej	Alojzia	Kvetoslava	Aurel	Demeter	Sabína	Dobromila	Klára	Šimon, Simona	Aurélia

NEJASNÁ SPRÁVA O KONCI SVETA

Kulisy do strhujúcej drámy (podobenstva) veľkého filmového mága Juraja Jakubiska vyrobila terchovská firma **DAMIT**. Zhotovením náročných stavieb a dekorácií participovala na cca 70 tituloch (Slovensko, Česko, USA, Taliansko, Francúzsko, Nemecko, Rusko, Poľsko...). Mnoho filmov sa nakrúcalo i v úchvatných malofatranských prírodných scenériách. Práve zásluhou aktivít a úspechov uvedenej stavebnej firmy bola Terchová na prelome storočí označovaná ako „malý slovenský Hollywood“.

réžia: Juraj JAKUBISKO
(1997, Slovensko, Česko)

NOVEMBER

SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Denis, Denisa, Sv. všetkých svätých	Pamiatka zosnulých	Hubert	Karol	Imrich	Renáta	René	Bohumír	Teodor	Tibor	Martín, Maroš	Svätopluk	Stanislav	Irma	Leopold	Agnesa	Klaudia, Deň boja za slobodu a demokraciu	Eugen	Alžbeta	Félix	Elvíra	Cecília	Klement	Emília	Katarína	Kornel	Milan	Henrieta	Vratko	Ondrej, Andrej

OBRAZY STARÉHO SVETA

Ide o najoceňovanejšie dielo slovenskej kinematografie všetkých čias. Film nakrútil jeden z posledných žijúcich príslušníkov slávnej Československej novej vlny Dušan Hanák. Dve dejové línie mimoriadne sugestívnych Obrazov starého sveta vznikli v Terchovej. Protagonistom prvej bol svojrázny ľudový rozprávač **Alojz Kováč-Bubák** (roľník), v druhej účinkovala legendárna **Kvočkovská muzika**. Na fotografii sprava je **Adam Struhárňanský, Jozef Struhárňanský** (hrá na base) a **Ján Poliaček**.

réžia: Dušan HANÁK
(1972, Československo)

DECEMBER

PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST	ŠT	PI	SO	NE	PO	UT	ST							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Edmund	Bibiána	Oldrich	Barbora, Barbara	Oto	Mikuláš	Ambróz	Marína	Izabela	Radúz	Hilda	Otilia	Lucia	Branislava, Bronislava	Ivica	Albína	Kornélia	Sláva	Judita	Dagmara	Bohdan	Adela	Nadežda	Adam, Eva, 1. sviatok	Štedrý deň vianočný	2. sviatok vianočný	Štefan, Filoména	Ivana, Ivona	Milada	Dávid	Silvester

VÝZNAMNÉ DÁTUMY VYZNAČENÉ V KALENDÁRI ŽLTOU FARBOU

- 14. 2.** Sviatok svätých Cyrila a Metoda, počas ktorého bola v roku 2008 zriadená Žilinská diecéza
- 22. 4.** Prvá písomná zmienka o Terchovej z roku 1580
- 30. 6.** Zápis prvku Jánošíkovská tradícia do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska (2021)
- 5. 7.** Sviatok svätých Cyrila a Metoda
- 9. 10.** Posviacka Kostola svätých Cyrila a Metoda v Terchovej (1949)
Povyšenie Kostola svätých Cyrila a Metoda v Terchovej na Diecéznu svätyňu (2019)
- 11. 11.** Sviatok svätého Martina, patróna terchovskej farnosti a prvého kostola (1731)
- 5. 12.** Zápis prvku Terchovska muzika do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO (2013)

TERCHOVÁ 2025 – Raj filmárov

Námet, texty, zostavenie: Peter Cabadaj

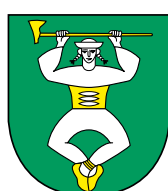
Fotografie: Slovenský filmový ústav, Miestne kultúrne stredisko v Terchovej, Karol Skřipský, Milan Kosec, osobný archív Vladimíra Kuzmu, Jozefa Miča a Petra Cabadaja

Technická spolupráca: Rudolf Patrňiak, Marián Zajac

Grafická úprava: Ing. arch. Erika Karařfová, Juraj Chrastina

Tlač: Varínska tlačiareň

Vydala Obec TERCHOVÁ & Varínska tlačiareň (október 2024)

Kalendár vyšiel pri príležitosti 90. výročia nakrútenia kultového filmu Jánošík (1935 – 2025)

TERCHOVÁ – RAJ FILMÁROV